

علوم، اقتصادیه و اجتماعیه

مجموعه علم

هر ایک اور بشجی کوئی نشر اول نور

مؤسسی:

احمد شعیب، رضا توفیق، محمد جاوید

منبر رجاست:

تمتع و برکبی: فائق تڑت . — دول مقدمہ تک سیاحت
مذہبہ لری: احمد شعیب . — سلائیٹ - مناسٹر دمیر یولی:
محمد جاوید . — تصنیف علوم — بعض مقدمات فلسفہ:
رضا توفیق . — تجارت بحریہ و لیانلر: احمد مختار . —
فراہہ اختلال کبیری: احمد شعیب . — نشریات و وقایع اقتصادیه:
محمد جاوید . —

مدیر و صاحب امتیازی:

محمد جاوید

نسخہ سی: ۱۰ غروش

استانہول

امپور اداره و تحریریه: باب عالی جادہ سندہ ۵۵۵۵ مطبعہ سی، نومبر ۶۶

شُرک و قایم اقتصادیه

۳

بو آی ظرفنده ، مجلس مبعوثانده ، مسائل اقتصادیه و مالییه دائر
استیضاحلر اکسیک اولمادی . حجاز دمیر یولندن ، قوزه رسومندن ،
خزینۀ مالیۀک افراد و مؤسساه اولان بورجلرندن ، رزیدن ... بحث
ایدیلدی . و بونلرک هپسی حقنسه ناظرلرک ویردکری ایضاحات کافی
کوربله رک جدول مذاکراتک مواد سارمه نه کچیلدی .

۱۹۰۸ سنه سی استقراضنه و عثمانلی بانکسندۀ مرهوناً بولونمقده اولان
لالی بیگ تحویلک بانکیه مقطوعاً بیغنه و فرانسز ، انگلیز ، آلمانلردن
مرکب اوج غروپک خزینۀ مالییه اجرا ایتدکری ۱,۳۶۵,۰۰۰ انگلیز
لیرالق آوانسه متعلق مقاوله نامه لر مجلس مبعوثانک موازنۀ مالیۀ انجمنی
طرفندن تدقیق اولونه رق مضبطه سی یازلمش و مجلسک اوج اجتماع عمومیسندۀ
مذاکره ایدیلشدر . بونلر تصدیق ایدیلنجیه قدر پک حراصلی مذاکرات
جریان ایتمش ، فقط استقراض منعقدک مبالغ حاصله سی هان کاملاً اخذ
و صرف ایدیلش اولدینی حقنده کی مطالعات ایله احتیاج خزینۀک شدنه
دائر اولان بیانات غالب کلهرک مجلس مبعوثان اوج مثلندن فضله بر
اکثریتله استقراض مأذونیتی متضمن قانون لایحه سیله مقاولات واقعیه یی
قبول و تصدیق ایله مشدر . کچن نسخۀ مزده امید ایتمش اولدیلغمز کی
مجلسک ایلاک تصدیق ایتدیکی لایحه قانونیه بو اولمشدر . بو استقراضک
ماهیت مالیه سی کلهرک نسخۀ مزده ایضاح ایدۀ جکز .

« پروغره دوسالونیک » غزته سی سالانیک ریختمی حقنده نشر
ایتدیکی بر مقاله ده ریختیم قومبانیه سنک صوگ یدی سنه لك حاصلاتنده
وقوع بولان تزیادی کوستریور :

سنه ل	فراق
۱۹۰۲	۳۹۵۰۰۰
۱۹۰۳	۵۱۱۰۰۰
۱۹۰۴	۷۳۱۰۰۰
۱۹۰۵	۶۹۲۰۰۰
۱۹۰۶	۷۴۸۰۰۰
۱۹۰۷	۷۳۵۰۰۰
۱۹۰۸	۷۴۵۰۰۰ تقریباً

سالانیک شهرینک سندن سنه یه متزاید بر ادخالات تجارتی، ایدمه
مملکتک آسایش داخلینک تأمیندن زراعتجه حصوله کله جک منافعت
نتیجه طبعیه سی اولق اوزره مطلقا توسع ایده جک براخراجات تجارتی
وارد روم ایلیده انشا اولنه جق عموم دمیر یوللر سالانیک حصه
معاملاتی تزییده مدار اوله جقدر . لیمانک ممتاز موقع جغرافیسی ده
علاوه ایده جک اولورسوق بواسبابک شهرک ورینجتمک استقبالی تأمین
وتحکیم اتمک کفایت ایلیه جکنده شبهه اتمه ز . فقط ریخت تجارت سایه سنده
یشایه بیله جکندن شرکتجه تجارتک مطالباتی اسعاف ایدیلک ، رسوم
غایت معتدل بر صورتده تبیین اولونمق ، رسومات آنبارلری و دائره لری
حقنده سور و کله خوب دورمقده اولان معاملات و مذاکرات آرتیق بر
نتیجه یه اقتران ایدرک اواب تجارتک شکایانه نهایت ویریلک لازم کلیر .
ریختیم بر مؤسسه شهریه اولق حیثیتله هر سنه تمتعات صافیه نک حین
انقسامنده سالانیک عمران و مدنیتنه مصروف اولق اوزره دهافضله بر

حصبه افرازی ده اونود و لاملی و خزینة خاصه ایله سلا نیک بلدییه سی آراسنده کی
اختلاف بلدییه نك حق و منفعتنه اوله رق حل ایدیله لیدر .

*.

« عموم مستخدمینك و عمله نك واسطه نشر افکاری اولمق اوزره »
« سیاسی، اقتصادی و اجتماعی » « ایشجیلر غزته سی » عنوانی حائر هفته لقی
بر غزته انتشاره باشلادی . ایکسی ترکیه ایکسی فرانسیزجه اوله رق
دورت صحیفه دن مرکب اولان بو غزته نك صرف برایشجی غزته اولماسی،
سرلوحه مندرجاندن « سیاسی » کله سنك رفع ایدیله سی، مسالکی تعیین
ایده ن برنجی مقاله سنك شوصوك سطرینه ده هر زمان رعایت اولونماسی نمی
ایده رم :

« غره ولر داعی مضرت بر شیدر . وظائف عمومییه بی اخلال
ایله مکسزین باشقا صورته تسویه اختلافات چاره لری واردر . »
اوت، تعطیل اشغال عمله لر ایچون بر سلاح مدافعه در که نادراً استعمال
اولونمق لازمدر . بوکا مراجعت ایله مکسزین تسویه اختلافات چاره لری
موجود ایسه — که بالطبع موجرددر — بو وسائله توسل ایله مک منافع
عمومیه و خصوصیه نقطه نظرندن پک موافقدر . عمله و مستخدمین بوقاعده
احتیاطه رعایت ایدر لرسه دائماً موفق اولور لر و تقدیر ایدیا بیلر .

*.

« در سعادت تجارت اوطه سی غزته سی » سفائن تجاریه عثمانیه سر
لوحه سیله بر مقاله نشر ایتشددر . سنه لردن بری حائر اولدینی بر امتیاز
مهمدن استفاده ایتیه ن و مملکتز ه هیچ بر منفعت تولید ایله مین اداره
مخصوصه دن و واپور لردن استقبالا ده بر امید بسله یه جک کیسه یوقدر ظن
ایده رم . بو اداره نك معاملاتی تصفیه ایدر ك تجارت بحریه عثمانیه نك

ترقیسنه جداً خادم اوله جق شرکتلرک تأسیسنه چالیشق لازمدر .
 بوتشبات ایچون ارباب مراجعتک کسینک اولمایه جقنده هیچ شبهه ایتمه ملیدر .
 هرايشده اولدینی کبی تجارت بحر به دهده انحصار جهته کیدیله ملیدر . قابوتاژ
 یعنی داخلی سیر سفان کیفیتی سفان ملیه به تخصیص ایندیللی ، حکو متجه تخصیصات ،
 مکافات نامیله هیچ برشی ویرنه ملیدر . سرمایه دازلر من بوکی تشبته سلوک ویا
 اشتراک ایله مکله هم ترقیات وطنیه به خدمت ایتمش ، همده کندی منافع
 خصوصیه لرینی جدی بر صورتده تأمین ایله مش اوله جققلردر . تجارت
 بحریه داخلیله کارلی صنایع و مشاغلدن معدوددر . ایلمک آدمی آله جق
 اولانلر حقیه استفاده اینده جکلردر .

تجارت اوداسنی بومسئله حقنده قاعده سربستی به پک موافق اولان
 مقرراتندن دولایی تبریک ایدرم . تجار منزه هر کسندن وهر شیدن اول
 بیلمه سی لازم کلن برشی وارسه اوّده تجارتک آنجاق حریتله قائم اوله جقیدر .
 حریتی بوتون اشکالیه مدافعه ایله مک ، حکومتک مداخلاتندن دائماً آزاده
 قالمق ، کندی قوه تشبیه لرینه قوای حکومتدن زیاده کروه نمک : ایشته
 بز تجارت مزدن بونی بکله رز .

•••

«در سعادت تجارت اوطه سی» غزته سنک فرانسه زجه قسمنده فرانسه -
 ترکیه تجارتنه دائر بمقاله مندر جدر .

یکرمی میلیون لیرایی متجاوز اولان اخراجاتک بش میلیون یعنی ربی
 فرانسه به ؛ اوتوز میلیون لیرایی متجاوز اولان ادخالاتک ده یوزده سکز یعنی
 ۲۵۰ میلیون فرانسه دندر . فرانسه لرک مملکت مزده موضوع و میلیار له صاییلان
 کلیتی سرمایه لری ده واردر . بوسر مایه لر بر طرفدن ، تربیه دماغیه مز اوزرنده
 فرانسه آنارینک اجرا ایلدیکی تأثیر دولایه سیله حصوله کلن افکار

واحساسات دیگر طرفدن ایکی ملتی یکدیگرینه تقریب ایله مکده دره اداره مشروطیته دخولک بالخاصه فرانسه ده تولید ایتدیکی محبت و توجه ده مناسبات متقابله بی تزید و توسعه خادم اوله حق عناصر و مؤثراتدن معدود دره صرف اقتصادی نقطه نظرندن ده بزماماً زراعی بر مملکت اولدیغ مزدن فرانسه یه مواد ابتدایه و غذایه اخراج اتیزی تزید ایده بیله جکمز کی فرانسر ارباب صنایه ده تجارتک شرائط حاضره سنه توفیق حرکت ایله مک و مملکتک احتیاجات و اعتیاداته موافق اشیا استحصال ایتک شرطیله بورایه اولان ادخال تیرینی آرتیره بیلر لر . بوکا چالیشیق ایکی ملت ایچون ده فائده لیدر . پارسده و استانبولده بومقصدله تشکل ایدن فرانسر - ترک قومیته سنک بر آن اول ایشه باشلا یه رق بومقصد فهمی تأمینه چالیشما نی منی ایله رم .

°°

« بین الملل مجموعه اقتصادیه » نک - Revue Economique Internati-

onale « کانون اول نسخیه سنده » حیات مالیه « سرلوحه لی مقاله ده لاتین اتحادندن بحث ایدیلیور . ۱۸۶۵ سنه سنده فرانسه ، بلجیکا ، ایتالیا ، اسویچره حکومتلری کموش مسکوکاتک تحدید مقداری وقوه مطلقه اشترا ییدن محرومیتی حقنده بر مقاله نامه عقد ایله مشلردی . بومقوله لاتین اتحادی نامیله معروفدر . او وقتدنبری مقاله بر قاج دفعه تعدیل اولونمشدر . ۱۸۹۷ ده اجرا ایدیلن تعدیلاتده کوموش مسکوکاتک نفوس باشنه مقداری ۶ فرانقدن ۷ فرانقه چیقاریلش و مستقل کاتده ساکن نفوس ده نظر دقه آلتشدی . ۱۹۰۲ ده اسویچره نک حصه سی بر مقدار تزید ایدیلشدی . اخیراً پارسده وقوع بولان اجتماعده ۱۹۰۸ مقاله سی عقد اولونورق نفوس باشنه اوافقلق پاره لرک مقداری هر مملکت ایچون ۱۶

فرانسه ابلاغ فرانسه‌نك آفریقا مستلكاتنك نفوسى ۲۰ ، بلیچقانك قونفوندى
 نفوسى ۱۰ میلیون عد ایدلشدی . بو ضمیات مختلفدن صكره اتحاد
 داخل اولان دولترلر دن هر برنده موجود اوله جق كوموش اوقافلق پاره لك
 مقداری بوجه آیدر :

یكون	۱۹۰۸	۱۹۰۲	۱۸۹۷	۱۸۸۵
	مقاوله سی	مقاوله سی	مقاوله سی	مقاوله سی
بلیچقا	۲۷۶,۸۰۰,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰,۰۰۰	—	۶,۰۰۰,۰۰۰
یونانستان	۴۲,۴۰۰,۰۰۰	۲۷,۴۰۰,۰۰۰	—	۱۵,۰۰۰,۰۰۰
ایتالیا	۵۴,۸۰۰,۰۰۰	۳۸,۴۰۰,۰۰۰	—	۲۰۲,۴۰۰,۰۰۰
اسویچره	۴۵,۶۰۰,۰۰۰	۵,۶۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۲۵,۰۰۰,۰۰۰
فرانسه	۹۴۸,۸۰۰,۰۰۰	۵۵۴,۸۰۰,۰۰۰	—	۲۶۴,۰۰۰,۰۰۰
	۱,۸۵۴,۴۰۰,۰۰۰	۱,۱۲۶,۲۰۰,۰۰۰	۱۲,۰۰۰,۰۰۰	۴۴۷,۲۰۰,۰۰۰

۱۹۰۸ مقاوله سیله وقوع بولان ضمیات سنوی آدم باشنه ۶۰ سانتیمی
 تجاوز اتمهك اوزره ۱۵ سنده ضرب اولنه جقدر . بوندن ماعدا
 مقاوله ده دیگر بوجهت ده نظر دفته آلتشد :

لاتین اتحادی عقد ایدیلدیکی زمان كوموش نقد حقیقی موقعندن اسقاط
 ایدیلش ، فقط بو قرار مصیب یالکز اوقافلق پاره لره عائد اولوب بش
 فرانلق كوموش پاره لره تشیل ایدیلمه مشدی . بناء علیه بوكون ممالك
 مذكوره نك هپسنده لزومندن فضله بش فرانلقلر واردر .
 بونلری قسماً اولسون میداندن قالدیرمی ایچون فرانسه ۵۵۴
 میلیونن عبارت اولان ضمیات اخیریه تماماً بش فرانلقدن تحویل
 صورتیه ضرب ایده جکدر . بلیچقا ضربیاتنك ۱,۹۰۰,۰۰۰ فرانقی اسکی
 قونفونك كوموش پاره لرندن ، باقیسی بش فرانلقدن ؛ اسویچره نك بش
 فرانلقلری آز اولدیفندن كاملاً كولچندن ؛ یونانستان بر ربغی بش

فرانقلقدن ، اوج ربغی کولچهدن؛ ایتالیا ضیمات اخیرہ نک نفوس باشنه
ایلاک بش فرانفک بر ثلثی کولچهدن ثلثانی بش فرانقلقدن ، فضلہ سنی
کاملاً بش فرانقلقدن اجرا ایدہ جکدر .

ضربیات نتیجہ سنده لاتین اتحادی داخلندہ میدان تداولہ بولونان
بش فرانقلقرده بر میلیار قیمتندہ بر تناقص وقوع بولہ جقدر .

مقاولہ اخیرک بر دیگر اساسی ده یونانستانده کاغد پارہ لرك مفرط
بر نسبتندہ اخراج وتداولی نتیجہ سی اولہرق خارجه قاچش و بناء علیہ لاتین
اتحادینہ داخل مملکتلرده طوبلانمش اولان کوموش پارہ لرینک اعادہ سی
مانہ سیدر .

• •

«لارہ وو» La Revue مجموعہ سی ۱۵ اشباط ۹۰۹ تاریخی نسخہ سنده
«فرانسز بودجه سی اسرافاتی» سرلوحہ لی مقالہ ده فرانسه مجلس مبعوثانندہ حربیہ
بودجه سنک ساعتندہ قرق میلیون سرعت وسطیہ ایله قبول ایدلمش اولد یقندن
یعنی ایجاب ایدن تدقیقات اجرا ایدلمکسزین بودجه یه مصارف عظیمہ عسکر یه
ادخال اولغانسندن شکایت ایدیور .

فرانسه حربیہ بودجه سی بوسنه ۷۹۸ میلیون فرانغه بالغ اولمشدر .
فرانسز لر بوصورتله هر آلتی یدی سنده بر ۱۸۷۱ ده آلمانلره ویرمش
اولد قلمری مدھش تضمینات حربیہ یه معادل بر جزیه یی صلح مسلحہ تأدیہ
ایدیور لر .

محرر بونی ذکر ایتدکدن صوکر ا حربیہ نظارتی مناقصہ لرندہ جریان
ایدن بولسز قلمری ، ایقاع اولنان مراسم و مشکلات دولایسیله کوچوک ارباب
زراعت و تجارتک مناقصہ لرہ اشتراک ایتدہ دکلمی ، بویوکرک آرا لرندہ سندیقہ لر
تشکیل ایدہ رک حکومتی اغفال واضرار ایله دکلمی و حکومتدن معین بر فیاتہ التزام

اولونان موادى سندیقه اعضالرینىڭ يېكىدن بىر مناقصه پايه رىق $\frac{1}{10}$ ، $\frac{1}{20}$ /
 نقصاننه ايجلرندن برىنىڭ تەھدى ايله دىكىنى وبوصورتله حصوله كلن فرق
 غير مشروعى آزالرئنده متساوياً تقسيم ايتدكلىرىنى ايتضاح ايدىيور . ملتك
 ضررىنه اوله رىق تأمین منفعت ايدمه نلر هېچ برىرده اكسېك اولمايور! محرر مقاله
 خرىبه نظارتىنىڭ يالكلز مناقصاتده دكل كويا ايشه ياراماز عدايدىلەن و حاله
 بوكه سئنه لرجه خدمت ايتمكه صالح اولان بىكر فرانغه آلتىش آلتىك
 اېكىش يوز فرانغه ساتىلدىغىندن، عسكركه متعلق مواد معدنيەك عادتاً
 المحصار صورتيله معين اعمالا تخانه لردن آلدىغىندن، خرىبه بودجه سندن
 برچوق ارباب صنايعه كىزلى كىزلى تخصیصاتلر وىرىلدىكندن بحث ايتدكدن
 صوكر ادييوركه: «ايشته بوصورتله هر سئنه غایت ضعيف براردو، مدافعلىرىنىڭ
 تحت اعترافده اولدىغى وجهله يالكلز كاغداوزرئنده موجود بر دونماليچون
 برمىليار ايكى يوز مىيون صرف ايدىليور .»

بومدهش مصرفلى قبول ايتمزدن اول عسكركى دوا ئردەكى اسرافات
 وسوء استعمالاتى منع ايتمك دها موافق اولمازمى؟ مملكت ، امنيت وسلامتى
 يك بهالى صاين آليور . ملتك احتياجات اقتصاديه واجتماعيه سى اوقدر چوقدر كه
 مدافعه وطنيه به تخصیص ايلدىكى مىليونلردن برىنىڭ بيله هيا اولماسئنه
 رضاسى اوله ماز .

حكومتك ، اك مئرتقى فرقەلرك وختى مطبوعاتك سكوت عمومىئسئنه رغماً
 بز سويليه جكزكه خربيه دهكى اسرافات ، سوء استعمالاتك اك مهلكيدره
 زيرا امنيت مليه ك ضررىنه اوله رىق وقوع بولمقده در ... »

۱۰ شباط ، ۳۲۴

محمد جباريد